

Nr 588.

Av herr **Ohlin m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 120, med förslag till lag om fortsatt giltighet av prisregleringslagen den 30 juni 1947 (nr 303)*.

I proposition nr 120 har Kungl. Maj:t föreslagit att prisregleringslagen förlänges för ytterligare ett år, dvs. till utgången av juni 1955.

Enligt de ursprungliga och i lagen inskrivna motiven skall prisregleringen tillämpas "vid krig eller krigsfara, vari riket befinner sig, eller eljest under utomordentliga av krig föranledda förhållanden". Det torde knappast behöva framhållas att dessa motiv numera förlorat sin aktualitet. Inte heller är det möjligt att med framgång hävda, att det rådande samhällsekonomiska läget skulle nödvändiggöra en fortsatt priskontroll. I den nu föreliggande propositionen förebringas inte heller något av dessa motiv, utan finansministern vill nu motivera en fortsatt förlängning av prisregleringslagen av beredskapsskäl. Enligt statsrådets mening skulle en beredskap på detta område behöva bibehållas tills vidare "så att statsmakterna icke fråntages möjligheten till snabbt och effektivt ingripande, därest omständigheterna skulle nödvändiggöra detta". Vidare hänvisar finansministern till ett av handelsministern i annat sammanhang gjort uttalande, att priskontrollen i dess nuvarande utformning skulle behöva bibehållas i avvaktan på erfarenheterna av den nytillkomna monopol- och kartellagstiftningen.

Det är som synes motiveringar av ny karaktär, som nu från departementschefens sida anföres för fortsatt giltighet av prisregleringslagen. Deras bärkraft är emellertid enligt vår mening icke tillräcklig. Skälen mot en ytterligare förlängning är övervägande.

Vad gäller det av finansministern anförda beredskapsmotivet alluderar ju detta på omständigheter och förhållanden, som i och för sig alltid torde kunna åberopas. Det torde sålunda inte kunna bestridas att konjunkturläget uppvisar många ovissa drag. Men ovisshet rörande konjunkturutvecklingen finns så gott som alltid. Det väsentliga i det ställningstagande, varom nu är fråga, är huruvida marknadssituationen är sådan, att det skulle uppstå allvarlig risk för en allmän prisstegring, om priskontrollen slopades. Enligt en samstämmig uppfattning har numera balans inträtt mellan köpkraft och varutillgång, varför dylik risk inte längre föreligger, och enligt allmänt omfattade — även av priskontrollnämnden själv tidigare angivna — principiella riktlinjer för priskontrollen skall bedömningen av den aktuella varuförsörjningen och konkurrensförutsättningarna vara utslagsgivande. Utifrån denna enligt vår mening enda adekvata bedömningsgrund blir slutsatsen att något behov av fortsatt

priskontroll inte längre föreligger. Även om denna för vissa varors vidkommande medför en pressning av priser och marginaler, leder dess existens och affärslivets medvetande om risken för sådana mer eller mindre godtyckliga ingripanden till att andra priser hålles uppe på en högre nivå än om konkurrensen fick verka fritt.

Det andra av de av finansministern anförda skälen för en förlängd giltighet av prisregleringslagen, nämligen att man borde avvakta erfarenheterna av den nya monopol- och kartellagstiftningen, är överraskande så till vida som det icke torde ha förutsatts att en dubbelorganisation på detta område skulle förekomma. Den prisövervakande uppgift, som skall utövas enligt den nya monopol- och kartellagen — i första hand av monopolutredningsbyrån såsom utredande organ — är enligt vår mening av stor betydelse. Den täcker nämligen de områden av affärslivet, där konkurrensen eventuellt är inskränkt. Denna övervakande verksamhets upptagande utgör ett starkt skäl mot en förlängning av prisregleringslagen.

Vi vill slutligen erinra om den allmänt rådande — bl. a. av priskontrollnämnden själv hävdade — uppfattningen att en statlig prisreglering gärna blir ett osmidigt och schematiskt verkande instrument för prispbildningen, ledande till stelhet i det ekonomiska livet och till konserverande av prisrelationer som icke är marknadsmässigt betingade, och att konkurrensen under normala förhållanden verkar som hårdare prisregulator och ger effektivare resultat än vad en statlig priskontroll kan göra.

Under hänvisning till det här anförda föreslår vi således,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 120 med begäran om fortsatt förlängning av prisregleringslagen.

Stockholm den 17 mars 1954.

Bertil Ohlin.

Ragnhild Sandström.

Manne Ståhl.

Wald. Svensson.

Sven Wedén.

O. Malmberg,

Skövde.

Bertil von Friesen.

Per A. Johnsson

i Kastanjegården.